

JUDARNES SEGER

ÖFVER

GERMANERNE

BETRAKTAD FRÅN

SOCIAL OCH POLITISK STÅNDPUNKT

AF

W. MARR

EFTER ELFTE TYSKA UPPLAGAN

VÆ VICTIS!

UPSALA
ESAIAS EDQUIST

PRIS: 75 ÖRE.

JUDARNES SEGER

ÖFVER

GERMANERNE

BETRAKTAD FRÅN

SOCIAL OCH POLITISK STÅNDPUNKT

AV

W. MARR

ÖFVERSÄTTNING FRÅN TYSKAN

VÆ VICTIS !

UPSALA
ESAIAS EDQUIST

Denna härmed i svensk dräkt utgående lilla skrift af W. Marr är i hög grad karaktäristisk för det under den nu i Tyskland pågående häftiga agitationen mot judarne hos desses vedersakare rådande åskådningssättet och stämningen. Ja, utan tvifvel står hon i detta afseende genom sin koncisa och starkt pointerade stil och, man må väl säga, det öfvermåttigt drastiska i anordning och framställningssätt långt före mängden af utkomna antisemitiska ströskrifter. Dessa hennes egenskaper hafva äfven det goda med sig, att hon håller läsaren vaken och friskt uppe till en grad, som endast få skrifter. förmå, hvartill kommer den klara och bestämda upplysning man genom henne, ehuru väl indirekt, vinner om det af trångbröstad afund fostrade antisemitiska hatets öfverdrifna farhågor och skuggrädda förespeglingar.

Härmed har jag nu angifvit, hvad som förmått mig att förlägga denna skrift och tillika den ståndpunkt jag - och som jag förmodar hvarje svensk - gent emot henne intar. Det skall också vara mig mycket angenämare att låta denne hänsynslöse, men väldige tolk för den af uppjagade och orena lidelser burna judefiendtliga rörelsen efterföljas af en värdig representant för den falang, hvilken med humanitetens och rättvisans vapen kämpar mot denna rörelse.

Emellertid: om det måste erkännas, att Marrs skrift är lidelsefull och våldsam, kan det å andra sidan icke förnekas, att hon är originell och storslagen, samt att hon härigenom äfvensom genom den af intet småtyg hämmade radikalismen i åskådningssätt och anordning med makt drager till sig läsarens uppmärksamhet.

Att författaren sjelf är född jude, men affälling från sitt folk och dess tro, är icke utan sitt intresse att erinra sig under läsningen af hans bok, hvilken detta förhållande onekligen ger en ökad betydelse. Upplysande är äfven, att författaren måste gå utom Tyskland för att finna en förläggare för sin skrift. Men läsare fann han der i massor, och hans bok utkom i flere på hvarandra hastigt följande upplagor.

Förläggaren.

I bokhandeln har under år 1880 utkommit :

Några ord om samhällsolyckornas viktigaste orsak och botemedel med särskildt afseende på dryckenskapen af *Knut Wicksell*. 1 krona.

Detta arbete har, såsom allmänt är bekant, väckt en så, ofantlig uppmärksamhet, att af detsamma på endast ett par månader 6,500 ex. måst tryckas.

Med anledning af kandidat Wicksells bok och anslutande sig till hans uppfattning hafva utkommit: N:o 1 af "*Bidrag till frågan om överbefolkningen*":

Om fattigdomen såsom orsak till för tidig död samt nödvändigheten af nativitetens inskränkning. Föredrag i Medical Society i London af dr *Charles R. Drysdale*. 50 öre.

Öfversättarens förord.

Judefrågan spelar en vigtig rol i våra dagars kulturhistoria. Om ock Israels söner i vårt land ej gifvit anledning till någon häftigare slitning i samhället, så torde detta framför allt hvila derpå, att de ännu icke intaga den ställning, att deras intressen stält sig i en så afgjord och bjert motsats till den inhemska befolkningens, som fallet är i andra land. Judarne hos oss dominera icke, men de äro icke dess mindre ett i högsta måtto beaktansvärdt element i vårt folk. Se vi åter på det stora kulturlandet söder om Östersjön, har der den s. k. judefrågan eller frågan om judendomens förhållande till vår tids kristna och moderna samhälle trädtt in i ett sådant skede, att våra tyske bröder blifvit vitnen till en ny kulturstrid, en social kamp, mellan det österländska och vesterländska åskådningssättet. Den tid är nu länge se'n förbi, då judafolkets religiösa bekännelse satte mot det samma i harnesk de kristna folken. Det är på ett annat område, det rent sociala, striden mot detta folk nu mera utkämpas. I det tyska kejsardömet hufvudstad har, såsom allmänt bekant är, splittringen gått så långt, att den utvecklats till en öppen brytning mellan judar och judevänner å ena sidan samt deras ifriga vedersakare å den andra. Ett uttryck, kanske det mest karaktäristiska, af denna förbittring mot Israels släkte är den massa stridskrifter mot detta folk, hvilka under de sista åren sett dagen i Tyskland. Af dessa har *W. Marrs* "Judarnes seger öfver germanerne", som inom loppet af en kort tidrymd redan gått ut i ett tiotal upplagor, väckt det största uppseende inom hela den bildade verlden. Vi tro, att en liten inblick i detta arbete skall för den svenska allmänheten blifva af stort intresse.

Vi ha dess större anledning att tro detta, som ett annat tyskt arbete, den s. k. "judeboken", hvilken hvarken till innehåll eller form torde kunna uthärda jemförelse med föreliggande, mottagits med den begärlighet af allmänheten, att den redan utkommit i en andra upplaga.

Vi torde knappt behöfva erinra den svenske läsaren, att vi för ingen del gilla den s. k. judeagitationen. Det är blott i den säkra öfvertygelsen, att någonting motsvarigt denna agitation under inga möjligheter kan i vårt land göra sig gällande, som vi öfverflyttat *W. Marrs* berömda arbete i svensk dräkt.

Upsala i februari 1881.

Författarens förord.

Hvad jag åsyftar med denna skrift är mindre en polemik mot judarne än konstaterandet af ett kulturhistoriskt faktum.

Öfverallt i denna bok, der förhållandena tvungit mig att i mitt språk anslå en krigisk ton, måste denna uppfattas såsom ett smärtans skri från den undertryckte.

En resignerad pessimism flyter ur min penna. Besinnen, att det måste ock finnas sådana ugglor, och att ingen skulle glädja sig så mycket som jag sjelf, om de af mig berörda fakta kunde drifvas *in absurdum*.

Angripits ha judarne och judendomen redan flere gånger i literaturen. Men städse från ståndpunkten af vår öfveruppskattning af oss sjelfve såsom icke-judar; jag kunde säga, i den storståtliga Gambettiska återtågsstilen. Till den ärliga, öppna bekännelsen, att Israel blifvit en stormakt af allra första rang, har vår inbilskhet ännu icke kunnat förmå sig. Vi hafva väl fattat judarne, *men icke oss sjelfve*.

På originalitet gör denna skrift således i alla händelser anspråk. Fri från hvarje konfessionel fördom låter hon eder kasta en blick i kulturhistoriens spegel, och det är icke "pessimistens" fel, om spegeln visar eder - slafvens bild.

Två ting tillönskar jag denna skrift:

- 1) Att den icke tiges till döds af den judiska kritiken, och
- 2) att den icke affärdas med de allbekanta, rent af leda uppväckande fraserna.

Jag förkunnar ju högt och utan den ringaste ironiska biafsigt *judendomens världshistoriska triumf*, rapporten om en förlorad slagtning, fiendens seger utan att någon som helst glans kastas öfver den slagna arméns vapen.

Och jag ville tro, att en sådan öppenhet kan göra anspråk på att mottagas med, något annat än uselt tidningssnack.

I.

När ett folk underkufvat ett annat, plägar ett af de två fallen inträda. *Antingen* gå eröfrarne upp i de underkufvades kultur och förlora sin egendomlighet såsom ett särskilt folk.

Detta var bland andra fallet med *tartarerne*, hvilka under Dschingis Khan eröfrade Kina och blefvo *kineser*. Likaså med *longobarderne*, hvilkas germanska folkkaraktär fullständigt *romaniserades*.

Eller ock lyckas det eröfraren att påtrycka det underkufvade folket sin individualitet. Se den angelsachsiska racen i Nordamerika och dess inflytande i Central- och Sydamerika.

Men huru storartade dessa båda företeelser än må vara i sina skilda riktningar, så försvinna de dock helt och hållet inför judendomens kulturhistoria. Ty här träder upp ett moment af helt annat slag.

En semitisk folkstam slites gång på gång bort från sitt hemland Palestina, föres bort i fångenskap och blifver slutligen kringsspridd kring hela jorden.

Hvad nu "den babyloniska fångenskapen" vidkommer, så synes babylonierne snart ha blifvit alldeles utledsne på sina judiske fångar, ty de läto dem åter löpa sin väg. Massan af folket vände tillbaka till Palestina, "*bankirerne*" och de rike blefvo kvar, trots alt, hvad de gammaljudiske profeterne dundrade och väsnades.

Och man måste redan här hänvisa på det faktum, att judarne från första stunden, de uppträda i historien, blifvit föremål för hat af alla nationer utan undantag.

Detta icke för sin religions skull, ty judarne - om vi få tro på profeterne - förstodo sig rätt väl på att sluta sig till andra folks *afguder* - den s. k. *stelnade judendomen* är ett alster först af tiden efter Jerusalems förstöring.

Den allmänna fiendskapen mot judarne hade helt andra grunder: judarnes afsky för allt verkligt arbete, och den i deras lagar anbefalla fiendtligheten mot alla icke-judar.

Att ett folk, hvilket i krig som fred följde *Codex Mosis*, icke kunde uppväcka någon internationel sympati, måste hvar och en fatta, som blott helt flygtigt gjort sig mödan att i bibeln genomläsa den mosaiska lagen.. Fantasi- och hjertlöst, rent affärsmessigt, i formalism förstenadt var judarnes förhållande till Jehovah. I det praktiska lifvet den mest utpräglade realism, som man kan tänka sig. Men äfven i detta hänseende liksom gjutet i jern. Sjelfva det gamla testamentets Jehovah var en förtorkad realist. Han erkände tillvaron af andra gudar och besjälades af det argaste hat mot dem för konkurrensens skull.

Titus begick det dummaste streck i verldshistorien, då han efter Jerusalems förstöring dels släpade judarne i romersk fångenskap, dels på ett konstladt sätt med våld kringspredde dem. I Rom herskade intet *religionshat*. "Alla gudar äro i Rom välkomna", sade ett ordspråk. Väl är det sant att, om folket i dessa *gudars namn*, som i Rom njöto gästvänskapens skydd, dref ofog, sökte att nedrifva och förstöra de inhemska romerska gudarnes tempel o. s. v., polismyndigheten måste inskrida. Men hvad som gjorde judarne förhatliga bland romarne var deras exklusivitet i förening med den *anda af schackrande och ocker*, som de förde med sig i den romerska världen.

Romerska väldet var jemte hela den klassiska forntiden stadt i upplösning, då judarne dit importerades. Semitismen fann således den mest gynnsamma jordmon

för sin krassa materialism, och redan på Konstantins tid bildade judarne (den tidens kristne) *penningemakten* i Rom.

Alla forntidens folk, de handelsidkande kartagerna och fenicierna icke undantagna, kände leda vid att drifva det yrke, som i modern form kallas *agiotage*, *schackrande* eller *ocker*. Stöta vi i medeltiden på *penningemäklare*, så var det *judar*, hvilka man begagnade men föraktade. Denna verldsåskådning löpte parallel med en modern, enligt hvilken man "älskar förräderiet, men hatar förrädaren."

Judendomens abstrakta realism blef sålunda på ett våldsamt sätt af romarne importerad till vesterlandet. Tid och förhållanden voro gynnande för densammas utveckling och utbredning. Judendomen blef historiens realistiske förlossare och fann för sin arbetsskygga, spekulativa realism i det vesterländska samhället en mera fruktbar jordmon än den någonsin egt i Palestina. Judarne väckte befolkningens afund, och då den stora hopen städse söker göra *religionen* till täckmantel för sina intressen, så utbildade sig i vesterlandet med kristendomens utbredande det (skenbart) *religiösa judehatet*

Huru blödsint den religiösa sidan af detta hat var, träder klart fram i dagen redan deraf, att man ville göra judarne ansvarige för *Kristi korsfästelse*, en akt, hvilken, såsom bekant är, de *romerska auktoriteterna* i feg eftergifvenhet för Jerusalems pöbel satte i scen. Denne judepöbel på Kristi tid gjorde intet mer och intet mindre, än pöbeln i alla tider och hos alla folk städse gjort, ännu gör och städse skall göra. I dag skriker han "Hosianna" och i morgon "korsfäst". Men det ligger nu en gång i människans natur att skjuta skulden på försynen och religionen, då hon vill begå en dumhet eller nedrighet. Man har ännu nästan aldrig i krig slagit ihjäl hvar andra, utan att förut ha anropat gudarne eller "vår Herre" och tillmätt honom äran af bundsförvandtskap - och så måste ock *Gud* och religionen vara med vid alla judeförföljelser, medan i sjelfva verket dessa icke voro något annat än folkens instinktmessiga strid, och denna en strid mot samhällets *uppgående i den judiska nationen*, en strid för tillvaron.

Ja! *om* verkligen enskilde fanatiska judar under medeltiden vid Passahfesten skulle hafva slagat kristna barn - om sådana hårresande tilldragelser skulle hafva händt, något som historiskt icke låter uppvisa sig, så vore dessa i sjelfva verket inga värre afskyvärdheter, än dessa förbrytelser i allmänhet äro och afsedt från att de voro begångna af judar, och berättigade alldeles icke till ett allmänt religiöst hat mot judafolket. Lika litet detta som vissa pietistiska sekters uselheter ge rätt att uttala fördömelse öfver kristendomen.

Mot hvarje *religiös* förföljelse tager jag således judarne obetingadt i beskydd, och jag tror, att det i detta hänseende knappast är möjligt att uttrycka sig tydligare än hvad jag här gjort.

Deremot betonar jag följande orubbligt bestående sanning:

I judarne har genom romarne påtvungits Europa en folkstam, som i enlighet med sin egen historia på det grundligaste hatades af alla österlandets folk.

II

Judarne hafva således icke kommit såsom eröfrare med svärd i hand till oss. De fördes såsom politiska fångar in i Europa. De "internrades" i städerna på det sätt, att de egde rätt att sjelfve välja sig stad att slå sig ned i och fingo under styrelsens kontroll bo i särskilda judeqvarter, de s. k. "Ghetto".

Intet är naturligare, än att judarne måste djupt *hata* dem, som fört dem bort från den gamla fädernebygden. Intet är naturligare, än att detta hat måste växa till genom ett nära tvåtusen årigt förtryck. Intet är naturligare, än att judarne under landsförvisningens och den indirekta fångenskapens dagar i Europa måste blifva ännu mera förhatlige än de voro i österlandet. Intet är naturligare, än att de med den dem medfödda slugheten och listen såsom "fångar" bildade "en stat i staten", ett mindre, tätt slutet samhälle i det stora samhället. Den judiske partikularstaten fortsatte i Europa med list det krig, som han förut fört i orienten, der han var den starkare, med utrotelsens vapen mot de svagare folken.

Men detta var helt enkelt judarnes naturliga rätt. Man kan icke, af förtryckets barn vänta mildhet i stället för trots och minst af allt uppriktighet. "Öga för öga, tand för tand", säger Jehovahs lära. Var styrkans rätt befogad mot ett sådant folk, sedan man en gång begått det ohjelpiga politiska felet att med våld tvinga det in i det vesterländska samhället, så var ock judarnes ihärdiga motstånd deras naturliga rätt, och det semitiska folkets beundransvärda seghet och uthållighet har fört det derhän, att judarne i det nittonde århundradet blifvit det moderna samhällets första stormakt, att, såsom förhållandena i Tyskland gestaltat sig, icke judendomen uppslukats af germanismen, utan i stället germanismen uppgått i judendomen till den grad, att *ledarne* af den tyska patriotismen, *ledarne* i dess parlamentariska, ja, rent kyrkliga strider *äro judar!*

Det har allt ifrån judarnes kringspridning i Europa varit en märklig kulturhistorisk företeelse, att de kastade sig in i städerna, att de visade sig i Europa hysa en ännu afgjordare motvilja mot landtbruket, än de gjort i Palestina och ännu tidigare i Egypten. Man må härvid icke invända, att det i många länder icke var judarne tillåtet att förvärfva jord. Europa var ända till långt in i medeltiden till största delen ett öde och obebygdt land. Ingenting låg i vägen för detta nybyggarelif, hvilket kulturens pionierer fört i Nordamerikas skogar. Herrelös mark fanns i Europa till öfverflöd. Men denna mark togs icke i besittning af judarne, ty detta folk saknade den energiska dådkraften hos de gamle angel-sachsarne, hvilka af westerns ödemarker skapat hela stater. Icke yxan och plogen, utan listen och förslagenheten voro de vapen, med hvilka judarne eröfrat Europa och särskildt af Tyskland gjort ett Ny-Palestina.

Och hvarföre företrädesvis af Tyskland?

Romanismen, det gamla cesariska Rom, hade sjelf blifvit en politisk och social realism till den grad, att judarne sågo för sig en stat, hvilken först genom kristendomens idealism kunde krossas. Med kristendomens införande såsom statsreligion, med påfvedömet's uppkomst, hvilket måste hålla uppe motsatsen mellan *kristne* och *icke-kristne* för att monopolisera verlden, fann den judiska handelsfriheten sina gränser i Rom och Italien allt trångare. Judendomen decentraliserade sig och vek tillbaka för den kristna kyrkans fanatism. Judarne spridde

sig i massor öfver Spanien och Portugal och öfver de slaviska landen, tills de från de förstnämnda landen emigrerade i mängd öfver Holland till Tyskland, medan de bland den tidens slaviske barbarer ostördt kunde fortsätta sitt sociala undermineringsarbete. Näst slaverne voro emellertid tyskarne de, som voro minst förberedda på dessa främlingars ankomst. Känslan af en tysk nationalitet fans icke till i de germanska landen. Och just derföre blef det semiterne lättare att få fast fot i Tyskland än i andra land.

Visserligen väckte äfven här de österländske främlingarnas egendomligheter anstöt. Visserligen framkallade den semitiska listen och krassa affärsandan en reaktion mot judarne i den germanska stammens åkerbruksidkande land. Detta främmande folkelement och dess realism stack alltför starkt af mot den germanska folkkaraktären. Dess högt uttalade trossatser att i alla *icke judar se orene* uppväckte å ena sidan folkets ursinne, medan judarne å andra sidan läto bruka sig af "de store" för att på folkets bekostnad göra sina affärer med desse.

Högtbegåfvade och egande ovanliga talanger i allt, som rör handel och köpenskap, dominerade judarne redan i medeltiden i gross- och detaljhandeln och öfverflyglade det i sitt anletes svett arbetande fattiga folket.

Detta folk såg, att dess sedliga känslor icke besjälade judarne, ty kärare än befrielsen från sin underordnade ställning var för dem *penningvinsten*. Då det gälde att förtjena pengar, tålde de allt. Officielt tryckte uppifrån kunde de göra sig skadeslöse nedåt. Folket vågade icke knota öfver att så utplundras af de store med judarnes tillhjälp. Det tog derföre religionen till förevändning. De, som "korsfäst Kristus", skola utplundra oss? skrek man. *På bålet med dem!*

För de store kommo dessa judeförföljelser alldeles icke olägligt. Ty derigenom höllos judarne i beroende och vågade icke fördrista sig till att såsom "courtage" fordra sitt folks emancipation.

Det låter nu alldeles icke förneka sig, att judarnes abstrakta, penningehungrande schackeranda mycket bidragit till handelns och industriens uppblomstring i Tyskland. Intresset, icke idealet är det, som bygger stater, och ställa vi fram för oss intresset såsom en personlighet, så äro dess ända målsmedel i de allra mest sällsporda fall rena och ädla. Despotiske furstar i ständig strid med en despotisk och rofgirig adel, en bonde, som knappast genom annat än hudens färg skiljer sig från negerslafven, ett borgerskap, som ända till korstågens tid var fragmentariskt, ja nära nog problematiskt. Så tedde sig det tyska samhället, under det kulturen i Italien, Frankrike och Spanien redan nått sin blomstring.

I detta orediga, klumpigt-germanska element inträngde den slipade, listiga, elastiska judendomen; med hela sin realistiska begåfning intellektuel d. v. s. i hvad slughetens intelligens beträffar. Juden var väl egnad att blicka ned på tysken, denne monarkiske och ridderlige tyske dumbom, hvilken han tämde genom att vara honom behjelpig vid tillfredsställandet af hans dåliga lidelser.

Ett fosterland egde juden icke. Det fosterland, han en gång haft, blef honom alltmer främmande, det blef för honom blott ett tomt och förbleknadt minne. Deremot hade försynen nekat honom gåfvan att sammansmälta, att assimilera sig med andra folk. Han kände sig bortstött

af deras religion, seder, vanor och lefnadssätt. Han kunde bedraga sina förtryckare i allt, dock icke deri, att *han var och ville förblifva jude*. Hans läror voro en ständig utmaning till "de orene", midt ibland hvilka han lefde. Han var verkligen artskild från dessa, och han har förblifvit det till den dag som är. Ja, hans exklusiva judaism träder nu efter judeemancipationen, såsom vi längre, fram skola visa, klarare fram i ljuset än någonsin under förtryckets dagar.

Vi få derföre icke blygas för den bekännelsen, att med judarne inkommit i det europeiska samhället ett element, som vida öfverträffade våra förfäder i slughet och list och här stred med dessa vapen, sedan elden och svärdet vridits dem ur händerna. Juden motstod segerrikt vår verldsåskådning, och han ympade i oss år från år sin egen, i det han gjorde begreppen om rätt och orätt så elastiska, att i handel och vandel gränslinien är att finna först der, hvarest den *grofva förbrytelsen* tager vid, men deremot det af lagen oåtkomliga öfvergått till "handelsbruk". Och den bekante skämtaren, som indelade börsens män i "svarta" och "hvita" judar, hade nog icke så orätt.

Af allt detta följer blott, att tyskacne icke egde Dog stor *andlig motståndskraft* för att kunna skydda sig för judaisering, och sålunda har Tyskland så småningom blifvit semiternas egentliga centrum, deras nya "förlofvade land", dit judar i oändlighet strömmat in från Spanien, Portugal och Polen och förstärkt den redan bofasta stammen.

Detta judafolk, hvilket i sin egen historia egde en kraftigare den teokratiska fanatismens energi, än något annat folk på jorden, hvars teokratiska Codex i krig som fred var nära nog hårresande, har flyttat om sin hela förstörande spänstiga kraft i annan form och under denna form eröfrat den vesterländska verlden, något som i Österlandet icke lyckades med eld och svärd.

Ett sådant historiskt fenomen är icke en såpbubbla, som krossas af vinden. Det är ett demoniskt fenomen trots all dess löjlighet. Ett folk, hvilkets blotta utseende väckte det cesariska Roms höga munterhet, ett i smuts höljdt slägte, som utbredde sig öfver Europa, som grymt hånades af den tidens bildning, som drogs i smutsen af pöbeln, och som förföljdes af kyrkan, detta samma folk gjorde redan under medeltiden sig de store skattskyldige och utsög genom intelligensen och spänstigheten i sin realistiska schackeranda småfolket. Det bibehöll hela sin teokratiskt-Jehovahiska stelhet och jernhårdhet och förföljde fanatiskt sina egna humant tänkande undantagsjudar. Och detta folk har med sin judiske ande eröfrat verlden!

Detta är icke kraften hos den *judiska religiösa tron*. Ty juden har ingen ideel tro, han har blott ett "ackord" med Jehovah och betalar i tomma formler och ceremonier tribut till sin gud, som derföre till återtjenst pålägger honom den angenäma pligten att förderfva alla icke-judar. Det är den väldiga kraften hos en medveten, typisk realism, som vi i judendomen måste förvåna oss öfver, en realism, som träder oss till mötes öfverallt. Hvad yttre förhållanden vidkommer, skilja vi germaner oss knappast längre ifrån semiterne. Det fattas oss blott det österländska folkets kraftiga energi

och initiativ, och då vi till följd af vår folkkaraktär aldrig kunna förvärfva oss denna energi, så - enär ett stillestånd i kulturhistorien är omöjligt - är vår framtidsutsigt ingen annan än en tid, då judarne i politiskt och rättsligt hänseende blifva våra herrar och vi deras lifegne.

III.

I hvilken stor villfarelse den germanska världen var fången, då hon ville i judefrågan inlägga en religiös, en konfessionell betydelse blott och bart, det har en af Tysklands ädlaste personligheter, en af dess störste tänkare och skalder, den skarpsinnige kritikern Lessing visat i sin "Nathan den vise".

Det adertonde århundradet, i hvilket Lessing lefde, var århundradet för den filosofiska frigörelsen från alla fördomar, framför allt de religiösa.

Dock är det märkeligt, huru de store engelske och franske, fritänkarne under detta tidevarf förhöllo sig mer eller mindre fiendtlige mot judendomen. Voltaire gick till och med den judiska formalismen häftigt in på lifvet. Hvarken han eller i England lord Bolingbroke dolde det ringaste sin medfödda motvilja mot judarne. De betonade till och med rätt klart, att judarne icke kunde göra anspråk på att ega någon egentlig religion. De behandlade judendomen såsom en bagatell i andligt hänseende.

I Tyskland deremot slog den store Lessing i sin "Nathan den vise" in på en annan - på den filosofiska villfarelsens - väg, och det är förunderligt, att detta så i ögonen fallande felgrepp af den store mannen har väckt så litet beaktande i vår, den literära hänsynslöshetens kritiskt upplösande tid.

Sagan om de "tre ringarne" är det skönaste, som toleranspoesien någonsin skapat. Men hvem är det, som lägger denna upphöjande och upplyftande sanning i Lessings mun?

En judisk Rothschild under sultan Saladin! Var detta nödvändigt i ett tendensdrama? Kunde icke Nathan vara en judisk lärd, en anticiperad Spinoza? Hvarföre måste nödvändigt penningemäklarens vidriga element föras in i karaktären?

Jo, ty sätta vi oss in i skaldens stämning, så voro, om ock omedvetet, för honom juden och penningemenskan identiska. Den ene kunde icke skiljas från den andre. Instinktliskt kände skalden detta. Nathan lemnar krigslån till striden mot korsfararne. Han tager affärsmessigt parti för en af ringarne. Han bjuder Saladin penningar - omedelbart efter den underbara berättelsen om de tre ringarne, räntefritt, det må så vara, men han understödjer dock den ena ringen, som derjemte icke är judendomens. Visserligen hjälper han ock tempelherrarne, men neutraliteten hos detta högsta väsen, som ringlegenden så upphöjdt skönt har skildrat, försvagas genom honom, Nathan, sjelf. Lessing kunde, sjelf derom omedveten, icke komma öfver identiteten mellan jude och penningmäklare. Måste dramats hjälte vara en jude, hvarföre framställde han honom icke fri från den ädla metallen? Och så apoteoserade Lessing en *undantagsjude*, som detta oaktadt var en penningemenska. Nathan är blott ett sagoväsen, men icke en verklig personlighet. Såsom karaktär står han kanske ett steg högre än Cumberland's "Schewa". Men denne sistnämde är mera sant, mera naturtroget tecknad. Schewa är tagen ur det verkliga lifvet. Nathan är ett abstractum, som i den högsta och mest ideala humanitetspoesi, ja man kan säga toleransfilosofi, uppträder såsom - *bankir*.

Juden Nathan skulle hafva representerat *monoteismen*, om icke Lessing gifvit honom den realistiska bismaken af penningeschackrare.

Detta bevisar blott, att sjelfve Lessing, mot sin vilja, framställde identiteten af jude och penningemakt.

Lessings Nathan blef likväl det verk, som hos tyskarne bröt väg för idén om

judarnes emancipation. Den germanska idealismen måste fångas af ringlegenden och märkte icke att Lessings Nathan blott var ett sagoväsen.

Hade Nathan varit en kristen, så skulle det funnits mer än en Paul Lindau, som begått den "literära hänsynslösheten" att lägga den store humanisten Lessing på kritikens dissektionsbord!

Det var tidens fel. I sjelfva verket: jude och penningemenska voro oskiljaktiga äfven i Lessings ögon. Det sista attributet kunde skalden icke skilja från det första hos sin hjälte. Blott under denna form kunde Nathan göras mottaglig för det stora publikum. Och jag vill med dessa ord blott hafva sagt, att sjelfve vår store Lessing icke kunde tänka sig juden skild från kassakistan. Den idéen att anticipera Spinoza skulle ha varit alltför djerf, ty denne i sann mening store *judiske icke-jude* var ju af sitt eget folk lyst i bann - ja till och med utsatt för lönmordsförsök! - *Baruch Spinoza* det 17:de århundradets filosofiske Messias! Korsfäst af judarne liksom juden Kristus korsfäst, denne af romarne! Baruch Spinoza en modeartikel åt det 19:de århundradets judendom! Men ve den tysk, som ville visa den stora hopen af judar, hvem och hvad den store Spinoza var. O menskliga uselhet! Hur kan en modern dussinjude ta på sig minen att svärma för Spinoza!

Med Lessings "Nathan" och Cumberlands "Jude" börjar judeemancipationens idé få fotfäste i folkmedvetandet. Teatern blef dess forum, och det sista teatraliska verk i denna riktning var Mosenthals *Deborah*, hvilket skildrar judarnes suckan och vrede. Judeemancipationen fick en egen literatur i Tyskland efter Lessing och efter judeemancipationen i Frankrike på den stora revolutionens tid.

Hvem eger rätt att tadla judarne därför, att de gladt helsade och ifrigt deltog i 1789 och 1848 årens revolutioner. I de voro ett undertryckt släkte. De lycklige, de som äro tillfreds med sin ställning, de ställa icke till revolutioner i denna värld. Intet underligt heller att judarne i pressens rusiga frihetsskrän förde den mest högljudda stämman. Men det måste ånyo framhållas, att det filosofiska sjelfbedrägeriet hade fört det derhän att i judefrågan se en religiös frihetssak. Men judendomen hade 1848 redan länge stått på en punkt, der det icke kunde blifva tal om religiös förföljelse. Judarnes "bekännelse" var intet annat än statuterna för ett folk, som ville bilda en stat i staten, och som för sina medlemmar kräfdes bestämda stora materiella företräden framför andre medborgare.

Rent *politisk* var vårt århundrades judeemancipation. Ty i det *borgerliga lifvet* hade judarne för länge sen tillkämpat sig en dominerande, tongifvande ställning, så dominerande, att kristne stater upphöjde i adligt och friherrligt stånd judiske bankirer, änskönt dessa "baroner" icke kunde förvärfva de ringaste politiska rättigheter.

Att judefrågan var en socialt-politisk fråga, det föll ingen in. Hvad man sedan 1800 år tillbaka ljugit sig in i, att det handlade om tros- och samvetsfrihet, det ljög man än i dag lika friskt för sig, och sålunda erhöll *judendomens socialt-politiska inbrott* i det germanska samhället genom judeemancipationen sin lagliga helgd.

Ett faktiskt redan bestående främmande herradöme blef lagligen erkändt. Ett herradöme, som, för att nu tala helt prosaiskt, hade fört så långt, att det redan för länge sedan rifvit till sig diktaturen öfver nationens finanser, alltså öfver nervur rerum gerendarum.

Hvad judendomen redan förvärfvat, den judiska realismens herradöme på bekostnad af allt ideelt, det skulle icke blott försäkras och försvaras, det skulle breda ut

sina gränser i oändlighet. Och dertill behöfde judendomen det likaberättigade politiska deltagandet i stiftandet af lagarne och i förvaltningen af denna samma stat, som den i sin teokrati förnekade. Tvättar man bort de granna fraserna blir detta judeemancipationens kärna.

Jag har upprepade gånger brukat orden "främmande herradöme". Men är det då kanske icke ett främmande folk, som sjelf annonserar sin utländska firma? och vi behöfva härvid icke tänka på dess seder och förstelnade folkegenheter, som under 1800 år blott i smärre, oväsentliga undantagsfall assimilerat sig med tyskarnes. Eller kanske judarne vilja till den grad förneka sin egen makt, att de göra det fåfänga försöket att icke utgifva sig för skarpt utpräglade främlingar? Just deri består ju judendomens "gloire", att den i 18 sekler gjort den vesterländska bildningen det mest kraftiga och segerrika motstånd. Alla öfriga invandringar halva spårlöst gått upp i det tyska folket. Vender och Slaver hafva uppslukats af det germanska elementet. Den semitiska racen, starkare och segare, har öfverlevvat dem alla. I sanning vore jag jude, så skulle min största tillfredsställelse bestå i att betrakta detta faktum. Ingen triumfator i den gamla eller nya tiden kan skryta öfver sådana andliga, kulturhistoriska resultater, som den förste, bäste schackerjude, som i gathörnen bjuder ut sitt skräp till salu. - Utan svärdsslag, tvärtom politiskt förföljd århundraden igenom, har judendomen den dag som är blifvit Tysklands socialt-politiska diktator.

I V.

Men hvarför blott Tysklands diktator?

I tänkarnas och filosofernes land daterar sig jude-emancipationen från år 1848.

Från samma tid daterar sig ock det *trettioåriga krig*, som judendomen öppet fört mot oss med begagnande af *samma* vapen som vi.

Att vi satte dessa vapen i judarnes händer, det kunde knappast undvikas under denna "Sturm- und Drangperiod", sedan vi under loppet af århundraden redan blifvit till mer än hälften besegrade af den judiska intelligensen. Vid *valen* trädde judendomen genast i ett fördragsmessigt förhållande till oss, fotadt på statistiken. Att vara *jude* blef så godt som liktydigt med innehafvande af riksdagsmandat. För att vinna de judiska rösterna måste partierna vid uppställningen af kandidater göra judendomen koncessioner, och vi stå på denna punkt ännu i dag.

Ända till år 1848 var juden i Tyskland demokratiskt sinnad, eller åtminstone stälde han sig så. Sedermera söndrade sig visserligen judarne i parlamentariska partier. Mest slöto de sig dock till de nationalliberale, emedan här den judiska karaktärslösheten och den krassa nytthetsläran gått långt. Blott det ultramontana partiet har tills nu hållit sig fritt från alla jude-element. Deremot vimlar det *konserverativa regeringspartiet* af semiter, ty två tredjedelar af Tysklands officiösa literatur representeras af judar. Samma mål, den germanska statens upplösning till förmån för de judiska intressena fullföljes öfver allt konseguent.

Dagbladspressen är till största delen i judehänder, hvilka gjort tidningsmannens yrke till en handelsaffär, der man köpslår om den anda, hvari tidningen skall ledas. Alltsammans betraktas ur affärssynpunkt, man "gör" i den offentliga meningen precis som man gör i socker och kaffe. Teaterkritiken och konstkritiken öfverhufvud är ock i judarnas händer till mer än *tre fjerdedelar*! De politiska tidningarna, ja till och med de *religiösa kristliga* tidskrifterna i judehänder!

Här skola vi för ett ögonblick stanna.

Sedan emancipationen en gång väl vunnits, bjöd den naturliga instinkten att konsolidera, att befästa densamma. Detta kunde ske blott genom *pressen* och genom *föreningsväsendet*. Helt naturligt kastade sig derför judendomen som en stormflod öfver båda dessa områden. Juden åbakade sig alldeles ogement "liberalt" och fördomsfritt. Han dref detta gyckel ända till sjelfironi. Men om nu till exempel den högtbegåfvade E. Dohm i Kladdaradatsch gjorde de allra som löjlige vitzar öfver Israel, så var det dock minsann icke rådligt för en icke-jude att göra detsamma.

Från emancipationens ögonblick förklarades judendomen för ett föremål, som var för oss germaner otillbörligt att vidröra.

Den judiska industrialismen fann det talrikaste publikum för sina judaiseringsplaner, sedan den väl förvandlat pressen till en handelsartikel, som gjordes aptitlig genom att afpassas efter den stora hopens smak för skandaler. Den judiska realismens mångsekelgamla faktiska herravälde hade här gjort sitt förarbete. Judarne dikterade den offentliga meningen i pressen.

Men nu kommer ett *non plus ultra* af öfvermod hos den semitiska segerherrn !

Kulturkampen bryter ut. Medan germanerne sedan 1848 förklarats *fogelfrie* i pressen, om de blott ett ögonblick fört inom kritikens område något, som i ringaste mån angick judarne, så, blanda sig judarne i våra inre bekännelsetvister och

kulturstrider med ultramontanismen! Ja, de föra nästan uteslutande det stora ordet inom pressen! I sina skämttidningar, hvilka ängsligt spanade efter allt, som kunde nedhånas såsom "judeförföljelse", utgöto de hela störtbad af nedrigheter öfver ultramontanismen. - Nå ja, denna var ju konkurrent åt judendomen i striden om världsherradömet. Om grannlagenhet hos judendomen har man således just icke anledning att tala.

Ja, det fans tidningar, *stora* tidningar, i hvilkas spalter vi germaner under kulturstriden icke fingo yttra ett ord - emedan vi, för att kriticera den romerska fanatismen, betecknade den såsom ett utflöde af den *gammaltestamentliga, jehovaiska fanatismen*. I *vetenskapliga arbeten* (sådana som t. ex. Johannes Scherrs) kunde judarne icke förhindra en sådan kulturhistorisk deduktion och analys; i sina tidningar undertryckte de till och med de mot ultramontanismen fientliga framställningar, bara Israel helt lätt vidrördes!

Låt bara någon syndare försöka att göra anmärkningar mot judarnes ritual och lära. Han skall blifva varse, att ingen påfve är mera ofelbar och mera farlig att antasta än denna. Ty då är det "*troshat*", men då juden tar munnen full i våra kyrkliga frågor, då är det något helt annat!

"Væ victis!" tillropar oss judendomen redan inom våra egna kyrkliga söndringar.

Jag och flere af mine meningsfränder hafva vid kulturstridens början *försökt* taga del i densamma från en högre kulturhistorisk ståndpunkt. Men förgäfves. Vi fingo blott tala, om vi talade utan *premiss*er, om vi ville ex abrupto skymfa de radikale. Icke en gång under rubriken "insändt" gaf oss den judiska pressen gästvänskap. Och på detta sätt ha judarne *monopoliserat* det fria meningsutbytet i den dagliga pressen.

Det är föga kostsamt att dölja vår egen oförmåga under slöjan af ett judehat, rikt på fraser. Vi tyskar ha med året 1848 fullbordat till judarnes förmån vår officiella afdankning. Tänken efter sjelfve: *på alla lifvets områden förmedlas vägen till målet af judar*. Öfverhufvud är ingen "strid om tillvaron" längre möjlig, utan att judarne ta sin provision derpå. Fråge hvar och en sig själf, om jag öfverdrifver?

Detta är resultatet af det trettioåriga krig, som judarne efter 1848 officiellt fört med oss, och hvilket icke en gång längre lemnar oss hoppet om en neslig *westfalisk fred* öfrigt.

V.

Det gifs intet stillastående. Framåt eller tillbaka! Fins det nu redan några tecken till, att "gudarnes skymning" bryter in öfver judendomen? Nej.

Judarnes borgerliga och politiska öfvermakt, liksom deras förmynderskap i religiösa och kyrkliga frågor, är ännu i den fulla kraften af sin lefnadsfriska utveckling till uppfyllelse af Jehovahs gudomliga löfte:

"Jag vill gifva alla folk under dig."

En plötslig omkastning) är redan af den orsaken omöjlig, emedan då hela samhället, sådant som det genom judendomens surdeg nu gestaltat sig, skulle sammanstörta och intet ideal finnas, som i dess ställe kunde varda till kött.

Vi kunna ej heller göra oss räkning på hjälp från den "kristliga" statens sida. Ty judarne äro de "bästa medborgare" i denna moderna kristliga stat, som så fullständigt motsvarar deras intressena. De äro - utan all ironi - de bäste och sannaste "riksvännerna" i Tyskland, ty detta är helt och hållet danadt till att föra dem till de allra högsta värdigheter i staten.

Om jag vågar rikta en bön till mine läsare, så är det den, att de gömma denna min skrift och skrifva sitt testamente så, att denna lilla bok må gå till barn och barnabarn.

Ty det är ingen braskande profetia, utan den djupaste öfvertygelse, som jag uttalar, att redan innan fyra generationer hunnit dö bort, skall det absolut icke finnas ett enda statens ämbete, icke ens det högsta undantaget, som icke är usurperadt af judar.

Ja, genom; judarne skall Tyskland blifva en världsmakt, ett nytt Palestina i vesterlandet.

Icke genom våldsamma revolutioner, utan genom folkets egen röst, så snart det tyska samhället uppnått höjdpunkten af sin sociala bankrutt,

Derföre ingen förebråelse åt judarne!

De ha i 1800 år kämpat med den vesterländska verlden. De ha besegrat denna verld, de ha gjort den sig underdånig. Vi äro de besegrade, och det är helt och hållet i sin ordning, att segraren ropar "væ victis !"

Vi germaner ha gent emot dessa främlingar visat oss vara ett slägte utan handlingskraft, ett i kulturhistoriskt afseende fullkomligen maktlöst slägte. Detta är ett faktum, ett hårdt, obevekligt faktum. Stat, kyrka, katolicism, protestantism, läror och trosartiklar måste i tidningspressen buga sig inför judiska areopagen.

Men detta är på långt när icke allt.

Gambetta*), Simon och Cremieux voro Frankrikes diktatorer under krigsåret 1870-71 och jagade tusende efter tusende fransmän till en *gagnlös* död. Hela verlden hoppades och trodde efter Sedan på freden. Men så blef det ingalunda. Med en Jules Favres fraser skulle Bismarck snart kommit till rätta, men till följd af herrar semiters i Tours lättsinniga och lumpna fanatism måste "blod och jern" åter sättas i rörelse.

Arma förjudade Frankrike!

I England håller semiten d'Israeli, en tyskhatare af renaste vatten, afgörandet om krig eller fred i sin "västficka".

*) Nu president i nationalförsamlingen.

Hvilken har på Berlinerkongressen dragit den verkliga nyttan af allt det blod, som göts i orienten under det sista kriget? Judarne. "Association israélite" var den första på platsen. Rumänien tvangs att officiellt på vid gafvel öppna dörren till sitt land för den semitiska stammen. På Ryssland vågade judarne ännu icke ställa denna fordran. Men den tiden skall snart komma.

Och hvilka ha i Tyskland dragit de materiella fördelarna af kriget med Frankrike? Jo, Israels släkte, representeradt af en handfull bankirer. Vi germaner hafva att nöja oss med blotta äran och med medvetandet att vara "riksvänlige", en helt och hållet ideell vinst.

Hvilka ha stått i spetsen för de förderfliga "grunder"-företagen efter kriget? Judarne.

Håll! käre läsare, gnissla icke tänderna af vrede. Du har icke rätt dertill. Det främmande öfverväldet har påtvungits oss. I aderton hundra år har striden varat mot det judiska herraväldet, hvilket faktiskt aldrig blifvit sina bibliska traditioner otroget. Outsägliga yttre lidanden har det semitiska folket fördragit. Du har rått misshandlat det, men sällan bekämpat det med andans vapen. Från en svag början har det vuxit dig öfver hufvudet, har förderfvat hela samhället med sin åskådning, har trängt ut all idealism ur samhället, har i handel och industri den tongifvande ställningen, tränger allt mer in i statstjensten, regerar teatern, och har knappast lemnat dig något annat öfrigt än det grofva kroppsarbetet, hvilket det från första stund skytt, det har gjort kopplerskan *Reklame* till den offentliga meningens gudinna och - *beherrska* dig den dag, som är.

Eller skola kanske judarne icke begagna sig af sin seger?

Det tyska folket kunde - då det uppifrån fick tillåtelse dertill, 1814 afskaka det franska oket. Huru kommer det sig, att desse franske herrar, medan de styrde landet, icke förstodo sig på konsten att taga upp de höges och mäktiges intressen såsom judarne gjort?

Visserligen, enskilde hjeltomodige, en Schill, en Dörnberg, en Stein högaktades af de tyska monarkerna, liksom man kanhända skall högakta äfven oss, som blott konstatera förjudningens tillvaro.

Bringa vi kanske något offer? Har det lyckats oss att skapa ett enda antisemitiskt tendensorgan i pressen, sola kan vara politiskt partilöst?, Stå icke till och med våra fruntimmersföreningar och dylika associationer under beskyddet af judiska patronessor, hvilka förena det angenäma med det nyttiga och göra små affärer dervid? Supes icke judendomen in i alla vårt lifs porer? - Ni skär tänderna af harm, men jag, jag bugar mig med förvåning och beundran för detta semitiska folk, som satt foten på vår nacke, och jag samlar ihop den sista återstoden af lifskraft för att om möjligt dö lugnt i den judiska trälldomen med resignationen hos en man, som icke vill gifva sig, som icke vill tigga om pardon.

Kunna vi förneka historiska fakta? Nej! Det historiska faktum, att Israel blifvit den ledande socialpolitiska stormakten i det nittonde århundradet, ligger för oss. Att befria oss från judendomen, dertill felas oss notoriskt redan den fysiska och intellektuella kraften. Den råa, brutala, men fullständigt omedvetna protesten mot samhällets förjudning var socialdemokratien, hvilken - stod i förbund med judarne, ty de hade innästlat sig äfven der, liksom också stiftaren af tyska socialdemokratien Lassalle var jude.

Hvad ha vi då att undra öfver? Vi ha ibland oss en elastisk, seg, intelligent främmande folkstam, som i alla former vet att göra den abstrakta realismen gällande. Icke den enskilde juden, utan den judiske anden, det judiska medvetandet har satt sig i besittning af verlden. Icke om judehat kan der längre blifva tal, hvarest tyskhatet tjuter, så snart ett icke-judiskt element vågar sig fram.

Allt detta är kulturhistoriska resultater, så enstaka i sitt slag, så storartade, att man icke längre kan uträtta något emot dem med en banal hvardagspolemik. Det stolta romarriket har med all sin vapenglans icke att uppvisa sådana triumfer som den typiska semitismen i vesterlandet och särskildt i Tyskland.

Ryssland är nu af alla europeiska stater den ende som förmått att officiellt göra motstånd mot den israelitiska invandringen. Men den sista löpgrafen mot detta sista bålverk har judendomen grävt i Rumänien och, som tingen nu gestalta sig, är Rysslands kapitulation blott en tidsfråga.

I denna månglemmiga jätte-stat finna judarne den "arkimediska punkt", som de behöfva för att fullständigt vräka den vesterländska verlden ur sina banor.

Judarne skola störta Ryssland i en revolution, hvartill verlden aldrig förr sett maken. Den sociala nihilismen, den abstrakta individualismen kommer att på ett så praktiskt sätt frambesvärjas, att det blott halfciviliserade kejsarriket icke kan motstå den. Den outvecklade, till en del ännu i linda liggande, men likväl redan af judarne korrumperade ryska *administrationen* ger dem den förträffligaste handräckning. Må man blott se på det stolta Österrike, huru djupt har det icke kommit i judarnes händer, och huru räddningslöst förloradt är det icke i denna stund!

Då det mönstergilt styrda Preussen med sina enkla och kraftiga hohenzollrare, med sin völdisciplinerade befolkning är en dam, som judarne redan genombrutit, hur skulle då de till en del ännu primitiva folkelementen i Ryssland kunna ega större motståndskraft?

Uppleva vi icke redan nu, att under den milde och humane Zaren Alexander, lifegenskapens upphäfvare, den *politiska* nihilismen florerar?

Och Ryssland skulle kunna göra motstånd mot den *sociala* nihilism, som judendomen fört in i vesterlandets åskådning? Omöjligt!

I och med Ryssland ha judarne eröfrat den sista position, från hvilken de möjligen kunde anfallas i ryggen. Ha de en gång lagt Ryssland kraftlöst för sina fötter, så ha de ryggen fullständigt fri, och ha de i Ryssland såsom hos oss satt sig i besittning af statens ämbeten, då skall det europeiska samhällets sammanstörtning begynna och denna det dömda Europas "sista timme" skall slå senast om 100 à 150 år, ty utvecklingen skyndar nu för tiden raskare på än i förra århundraden.

Hvad Ryssland har att vänta af judarne, är klart och tydligt. Med undantag af två eller tre judetidningar, hvilka iakttaga en platonisk neutralitet, har under det ryskt-turkiska kriget hela judepressen med riktigt berserkaraseri tagit parti mot Ryssland. Hvarken det religiösa momentet i detta krig - så sekundärt det ock varit - ej heller - och detta är det vigtigaste - den *kulturhistoriska tanken*, som står högre än all diplomati, tanken på den århundraden, ja årtusenden igenom förda striden mot den asiatiska åskådningen - icke en gång den hellenska traditionen kunde diktera för judepressen en högre ståndpunkt.

Var lugn! de skulle ha tagit parti *för* Ryssland, blott en Lasker eller en Bamberger spelat den första politiska violen vid Neva, eller om judarne i Ryssland haft än större

finansiella intressen att bevaka, än hvad de hade i Turkiet. Men ur alla antiryska tidningsartiklar lyste nu fram det egna penningeintresset.

I krig krigets lagar ! Detta var judarnes *rätt*, ty de äro ju främlingar, som tvungits att sedan adertonhundra år tillbaka föra krig med oss, och äfven här konstaterar jag blott ett faktum - sine ira et studio. - Judarne äro mera påpassliga och mera vakne, då det gäller deras intressen, än hela den vesterländska verlden.

Och så som det gick oss i "kulturstriden", på samma sätt gick det oss i den orientaliska frågan. En från judarnes afvikande mening fann ingen gästfrihet i tidningspressen, som ju blifvit helt och hållet judiskt-industriell. Allvaret och skämtet togo i den tyska pressen med blindt raseri parti för det förmultnade, i judebankirers klor befintliga Turkiet. Det var räntesatsen som dikterade åsigten.

Dertill kom ock, att Ryssland var i andligt afseende fullkomligt oförberedt, d. v. s. kastade sig i krig utan att ega ens skuggan af opinion för sig och derigenom gaf god förevändning för åsigten, att det icke var dess mission i orienten utan blott en snöd eröfringslusta, som dref det framåt. Den tanken, att öfvermodet hos den stora krabbtaskan England skulle krossas, denna tanke som, om den utsagts, skulle förvärfvat talrika vänner åt Ryssland, förblef outtalad, och så blef England judarnes allierade.

Det har städse varit slavernes olycka, att de ignorerat den germanska anden och bedömt den blott och bart efter judetidningarna. Den tyske anden är ju nära deran att i sjelfva den tyska pressen blifva en främling. Om tio år skall det i hela Tyskland icke finnas en enda oomskuren tidningsskrifvare. Möjligen på sin höjd en stackars notisjägare, som arbetar för en spottstyfver i den judiska tidningsindustrien.

Äfven detta är alldeles i sin ordning, ty "à la guerre comme à la guerre", och krigsfångarne måste uppkasta skansar.

Det tillkommer icke mig och ej heller är det här på sin plats att underkasta furst Bismarcks inre politik i Tyskland efter 1866 någon kritik. Det är nog att konstatera, att efter denna tid fursten såsom en ny Konstantin höjts till skyarna af judarne, att den nationalliberale judeoppositionen helt genomskinligt blott har det syftet att gripa efter makten i samhället, och att den store tyske statsmannen tycks vara besluten att lemna henne i deras händer. Såsom löjligen kunna dessa judarnes önsknings tyvärr icke längre betecknas, ty förutsättningarna i Tysklands inre statslif hafva efter kriget med Österrike och än mer efter kriget med Frankrike blifvit sådana, att de allra djerfvaste judedrömmar kunna blifva verkliga.

Frankrike har under de sista sju åren haft en judediktator och ett judetriumvirat - England har en premierminister af judisk börd - hvarföre skulle då Tyskland, judedomens Eldorado, icke simma med den moderna kulturens ström. Löjligen vore det snarare, om judarne i ringaste mon nedstämde sina förhoppningar.

Vore jag jude, skulle jag säga: "Furst Bismarck har . begripit sin tid så, som ingen statsman före honom. Han egen den kulturhistoriskt klara blicken, att germanismen gjort andlig bankrutt och ligger i själatåget - och han ser sig om efter lifskraftigare element."

Hvad kunna ock män sådane som vi gagna honom, vi, som icke längre kunna vara "riksvänner", emedan vi icke längre hafva något tyskt rike och icke vilja utbedja oss' annan ynnest af fursten än att ännu tålas och få ha qvar rum för en liten församling, som ännu icke förlorat alla idealen.

VI.

Det adertonhundraåriga kriget med judendomen närmar sig sitt slut.

Må vi öppet och utan återhåll tillstå: germanerne ha upplefvat sitt Sedan. Vi hafva förlorat våra arméer, och vi böra icke gambettasera, icke längre föra ett till intet resultat ledande krig med friskaror.

Vi hafva besegrats i öppen strid.

Ja väl, i öppen strid, ty judarne hafva städse på rätt handgripligt sätt visat, hvad de gå för, och deras lilla krigslist att pådikta oss trosfanatism, då vi blott försvarade oss, den må förlåtas dem. Vi äro icke längre vuxne denne främmande folkstam.

Motsäg mig icke! Med pöbelns brutala våld och skrän uträttas ingenting i denna sak.

På vår inre sjelfbefrielse från judarnes förtorkade realism hafva vi aldrig arbetat. I andligt hänseende hafva vi ingenting kunnat uträtta, emedan vi varit allt för tröga och alltför snåla att träda inom skrankorna med judarnes spekulationsanda i pressen. Utösen därför icke ovett öfver en skandalpress, som I köpen, läsen och understödjen med edra pengar. Gören eder icke sjelfve föraktlige, då I skåden eder bild i spegeln. Upphören såsom besegrade att vara stora i orden. Framtiden och lifvet hörer judarne till, förgängelsen och döden tyskarne.

Så vill vårt tyska folks kulturhistoriska utveckling. Mot denna jernhårda verldslag hjälper intet mer.

Det var från början icke en *religiös* strid, utan en *strid för tillvaron*, som fördes med judarne, fastän karaktären af denna strid först nu kommit till klart medvetande.

För sent. Vi ha kommit så djupt in i judaiseringen, att vi måste ifrågasätta hela det moderna samhällets existens, ifall vi sökte att kraftigt arbeta oss ur denna ställning.

Vi hafva heller ingen hjälp att påräkna för att med lugn och besinning kunna genomföra denna *germanernes emancipation* ur judehänder, ingen hjälp, hvarken hos furstarne eller hos statsmännen eller hos folket sjelft. Europas och särskildt Tysklands kulturhistoriska bankrutt synes gå sin fullbordan till mötes utan någon som helst medömkan från ena eller andra hållet. Kalla det "*pessimism*", som jag talar. Det är kulturhistorien, blad för blad, som jag stöder mig på, och som med en demonisk logik fört oss derhän.

Men jag upprepar och anser mig i denna tid, då det är så lätt att göra en olika tänkande misstänkt, icke nog ofta kunna upprepa: mig besjälar icke det ringaste *judehat*, hvarken religionshat eller nationalhat eller racehat. Intet folk rår för sina egendomligheter. Verldshistoriska händelser hafva slungat in judarne i Europa. Der funno de före sig helt främmande element. Slitningen och nötningen mellan de båda folkelementen begynte, och i denna process ha judarne visat sig bestå af en starkare och fastare materia än speciellt tyskarne.

Det vore ett förtjenstfullt arbete för en tysk lärd, hvilken besutte tid och krafter dertill, att utvidga min flyktiga men precisa skizz till ett vetenskapligt verk och steg för steg uppvisa de eröfringar, judendomen på det politiska och sociala området gjort i Tyskland. Ett arbete, värdigt vår störste kulturhistoriker Johannes Scherr.

Nå väl! - Äfven jag har en gång häftigt polemiserat mot judarne, men jag bekänner nu mitt misstag. Min polemik var en anakronism, den kom många århundraden för sent. - Jag hyser icke den ringaste fiendskap mot judarne, der de icke äro mina

personliga ovänner. Att jag, liksom otalige andre författare och andra menskor, får lida mycket deraf, att mitt yrke beherskas af judarne, det ligger i sakens natur. Det är såsom i krig. Hur skulle jag kunna hysa personligt hat mot den soldat, hvilkens kula träffar mig? - Räcker man icke sårad och döende honom sin hand till försoning? Och skulle vi vara mera barbariske än soldaten i krig?

Det är i mina ögon ett ärligt krig, som förts i adertonhundra år. Vi hafva icke velat tillstå detta för oss sjelfva, emedan vi varit - *doktrinära* och aldrig fattat striden i sin historiska helhet.

Juden eger - jag talar här helt allmänt - då han befinner sig bland sina likar, många förträffliga egenskaper. Hans familjelif är mycket innerligare än hos många andra folk. Han kan vara god och älskvärd mot oss till det yttre. Att i hans själs innersta djup lefver medvetandet om "folket par excellence", att han hatar oss eller på sin höjd i oss blott ser föremål för utplundring, allt detta ligger i hans natur och i hans forntids historia. Att han efter det mottagande, han i Europa rönt, icke känner någon hänförelse för oss, är helt naturligt. Han *ville* icke och han kunde icke gå upp i oss, och han måste således strida med oss. Han *måste* efter sin första stora seger af år 1848 än vidare fullfölja denna seger - och med eller mot sin vilja måste han den dag, som är, sträfva att i grund förstöra den vesterländska verlden. Denna judarnes mission att förderfva folken (som de egde redan i forntiden) skall först då finna kraftigt motstånd, när den nått sin högsta spets, d. v. s. när den judiska cesarismen upprättats.

Men hvarifrån skall detta motstånd komma? Säkerligen icke från de germanska folken, ty de hafva redan spelt ut sin roll och ligga nu i själatåget.

Kan hända - vi få blott säga *kan hända* - skola då *slaverne* träda fram i förgrunden af verldshistoriens skådebana.

VII.

Lättare är det att teckna den bild, som vår egen nu lefvande generation efter allra största sannolikhet kommer att få skåda. Ty slå icke alla gamla tecken fel, så förestår judendomen, innan den hunnit till absolut herradöme, ännu en sista förtviflad strid från - framför allt - den germanska världen.

Judefrågan är en socialtpolitisk fråga. Den germanska världens förjudning har skapat begrepp och teorier om individuel social frihet, hvilken ej längre kan kallas frihet utan blott fräckhet, och hvilkens praktiska konsekvenser hafva blifvit till och med det förjudade tyska folket alltför odrägliga.

Agitationen mot penningockret är det första uttrycket för denna förestående strid.

I en afgrund af demoralisation blickar man ned, då man i tidningarna dagligen läser om anbuden att få penningar placerade, om uppfordringarna till folk med små kapital att taga del i s. k. "Lombardgeschäft" under garanti af 20 till 30 % utdelning per månad. Antingen äro dessa penningemäklare hemliga agenter åt större kapitalister, eller locka de de små kapitalisterna i frestelse för att genom att ockra på armodet och nöden kunna föra ett angenämt lif såsom "rentierer". Detta yrke är uslare än klockskojarne, ty desse utplundrade blott dumheten, då ockraren, som dertill satanisk nog förför andra till att blifva medbrottslingar i den snygga affären, suger ut nödens och eländets barn.

I våra parlamentariska församlingar, hvarest nu för tiden frågan om ocker paraderar på dagordningen såsom en brinnande fråga, blir den föremål blott för ett tomt pladder. Dogmerna om "*individuel frihet*" eller rättare det tygellösa förvärfvandet - sinnets frihet och fräckhet - hafva blifvit så fasta sociala trossanningar, att våra herrar folkrepresentanter - hvilket elände! - göra sig mycken möda att tvätta pelsen utan att väta honom. Man kunde ju kanske blifva nödsakad att likaledes gå storindustriens och storkapitalismens tygellösheter inpå lifvet, och derföre förblifver ockerfrågan utan några praktiska resultat, derföre kommer hon aldrig utom rāmärkena för en blott teoretisk pröfning.

Doktrinarismen uti vårt förjudade samhälle hjälper till att oskadd lotsa skeppet förbi ockerfrågans klippor, och folk af alla stånd och villkor förblir allt framgent offer för dessa ockrare och deras korrumpade tyske medhjelpare, hvilka med judarnes tillhjälp allt för gerna förtjena sina 20 till 30 % per månad på de fattiges nød och elände! - (Om man dock, då vi stå med ansigtet inför en sådan statens tolerans, om man dock åtminstone läte bli att besvära oss med den uppmaningen, att vi skola hysa respekt för denna *kristligt*-germanska stat! --)

"Det ginge väl. men det går inte"! Detta blir alltid slutet på de parlamentariska litaniorna öfver ockerfrågan.

Emellertid fräter ockrandets sociala kräftsår allt vidare omkring sig. - Den inre sinnesförbittringen mot judarne stiger från stund till stund (alldeles såsom i medeltiden under liknande, men mindre storslagna förhållanden), och ett utbrott är oundvikligt.

Dertill kommer äfven, att furst Bismarck genom sin tull- och skattepolitik aflägsnat ifrån sia den långt större delen af sina trogna judar, ty den *gyldene internationalen* vet lika litet af ett fädernesland som den svarta och den röda. De "sju magra år", hvilka det tyska riket sedan 1871. haft. för oss germaner, hota nu också judarne, och hans furstliga höghet skall snart finna, huru gemytligheten hos hans semitiska skyddslingar

försvinner, så snart det gäller pengar.

Den tyska. staten sönderfaller sålunda på det snabbaste sätt, och bryter den af oss bebådade explosionen ut, då har staten ingen orsak att särskilt taga judarne i försvar för "ardor civium". Såsom redan förut otaliga gånger i historien skall det brutala våldet hos pöbeln blifva en statens "säkerhetsventil".

Och den tid är kanske icke långt borta, då vi, "judeslukarne" par excellence, måste söka skydda dessa semitiska främlingar, som hafva besegrat oss, för våldsamheterna från den af lidelser upprörda folkmassan.

En sådan katastrof förestår, ty raseriet mot samhällets f ö r j u d n i n g är dess mera intensivt, som det icke får ge sig luft i pressen, utan att antaga skepnaden af det ursinnigaste troshat såsom i de ultramontana och öfverhufvud de reaktionära tidningarna.

Vi hafva fått en så stark och trång munkorg, att vi i pressen icke ens kunna vädja till judarnes mänskliga känslor. Rom få vi skymfa och med vitzar förhåna. Protestantismen likaså. Regeringen ock. För allt sådant finna vi gästfrihet i den judaicerade pressen. Men humanitetens sak mot den abstrakta individualismen få vi icke taga oss an.

Den björnhudade tyska trögheten, den tyske anden, det tyska, makliga, teutoniska frashögmodet bär skulden till att det kommit så långt, att det flinka, sluga Israel har att afgöra, hvad man får säga och hvad man icke får säga.

Jag ber er, mine landsmän, smäden icke judarne. I väljen in dessa främlingar i edra parlament. I gören dem till lagstiftare och domare. I gören dem till oinskränkte herrskare öfver edra statsfinanser. I hafven lemnat pressen i deras händer, emedan I finnen större smak vid det förledande lättsinnet än vid det sedliga allvaret - hvad viljen I då egentligen? Judafolket ockrar med sina talanger, och I ären slagne alldeles såsom i sin ordning är och såsom I tusendefaldt förtjent det.

Talen ej heller derom, att judarne förderfva prisen i handeln. De bemäktiga sig storindustrin, den svindelartade öfverproduktionen, sälja till rampriser, göra sig pengar och ockra med pengarne.

Är icke detta också i sin ordning och helt och hållet i öfverensstämmelse med dogmerna om den abstrakta individualismen, som I, besjälade af judendomen, prediken

Vi ha kommit så långt i f ö r j u d n i n g, att ingenting längre kan rädda oss, och att en brutal antijudisk explosion blott fördröjer, men icke hindrar det af judendomen genomsyrade samhällets sammanstörtning. Semitismens stora mission kunnen I icke längre förhindra. Den judiske cesarismen är blott - jag säger det af djupaste öfvertygelse - en tidsfråga, och först sedan denna cesarism uppnått sin höjdpunkt, först då hjälper oss måhända "en obekant gud".

Slutord.

Jag har kommit till slutet af min kulturhistoriska skizz.

Billigt tänkande menskor skola förlåta mig de uttryck af smärta, som jag måste känna öfver mitt fäderneslands f ö r j u d n i n g, och de skola tillika gifva mig det vitnesbörd att jag sant och rättvist blott framställt fakta, och att jag absolut icke smickrat det tyska folket på judarnes bekostnad.

Har jag kränkt judarne, i det jag visat äfven dem, hvarthän f ö r j u d n i n g e n s logik fört och än vidare skall föra oss, så kan jag icke ändra detta. *Segraren* kan icke fordra, att den *besegrade* på byzantinskt manér upptänder rökoffer för honom.

Det är ju endast och allenast en kulturhistorisk process, sådan den fullbordats under friktionen mellan tvänne folkstammar, som jag skizzerat, och jag skulle tänka, att denna gång kunde judepressen - undantagsvis - utan att kompromettera sig anständigt behandla en skrift, hvilken icke är efter deras sinne.

Jag vet det, jag och mina vänner äro i *tidningsverlden* värnlösa mot judarne. Hvarken en furstlig eller borgerlig Mæcenat står stödjande vid vår sida, och vårt tyska folk är redan alltför mycket f ö r j u d a d t för att känna sig eldad af sjelfuppehållsens drift.

Således måste en gång till slut utan alla invändningar den sanningen erkännas, att vi äro de besegrade, de underkufvade.

Jag har gjort denna bekännelse för att ändtligen en gång draga fram judefrågan ur abstraktionens och partiensidighetens töcken. Ja, jag är öfvertygad om att hafva uttalat, hvad millioner judar i tysthet tänka:

Semiterna hörer verldsherradömet till!

Uttalen detta lika öppet, I judar. Varen öppne och sanne i edra tankar. I hafven ju *makt* att vara det! Och vi beklaga oss icke längre. Intet hyckleri längre oss emellan!

Ett verldshistoriskt öde - så vill jag kalla det - har fört oss likt kulturhistoriens gladiatorer in på samma stridsbana. Folkens kamp måste utkämpas utan hat till de enskilde, hvilka tvungits till angrepp eller försvar. Mera sege och uthållige än vi blefvo ni segrare i denna folkens strid, som ni fört utan svärdsslag, medan vi massakrerade och brände eder å bål, men icke egde den sedliga kraften att stöta bort eder och tvinga eder att lefva med edra egne.

I vår medeltids brutalitet trodde vi oss kunna krossa eder och - blefvo sjelfve krossade.

Kan hända är eder realistiska verlds- och lufsåskådning den rätta. Kan hända *vill ödet*, att vi skola bli edra heloter. Vi äro på god väg dit. Kan hända är den ande, som ni fört in i den vesterländska verlden och för hvilken hög och låg redan den dag, som är, bugar sig, den enda sanna, som varaktigt skall försäkra Tyskland öfverväldet.

Detta kan den enskilde tysken nu besvara hvarken med ja eller nej. Men med berättigad stolthet kunnen I blicka ned på oss.

Djerfvens icke att uppfatta dessa ord såsom *ironi*. Jag protesterar högtidligen deremot. Jag har dragit undan slöjan från den semitiska "bilden i Sais", och jag blickar den fruktansvärda Isis fast i ansigtet, ty jag nekar icke till hennes makt. Den blottade bilden täljer mig intet nytt.

Tillstånd det, artigare och med mera erkännande har ännu aldrig en *fiende* behandlat eder än jag gjort, jag, som dock personligen, såsom mången af eder vet, skulle kunna

hafva ett lif, fullt af orsaker att *hata* eder.

Men man hatar icke längre, då man gjort sin bekännelse. "Beaucoup savoir, c'est beaucoup pardonner", säger Voltaire, och jag vet, att I ären segrarne.

Bönfaller jag härmed om eder *nåd*?

Nej!

Jag vill ingenting, annat ha af eder än: *aktning för min öfvertygelse*.

Jag kan ju hafva tagit fel. Det kan ju vara möjligt, att semitismen och germanismen sluta en social politisk fred med hvarandra. Jag *tror* blott icke på denna fred. Jag tror blott på det, jag ser: på vår sociala trældom under eder, och i stället för att rassla med kedjorna, såsom många göra, bekänner jag, att vi till hand och fot, till förstånd och hjerta, äro slagne i bojor af eder - vi alle från palats till hydda. Hos mig har den stoiska resignationen efterträdt stridens lidelser. Svalken edert mod för billigt pris på stoikern, om I icke kunnen låta bli. Men tala icke om religions- eller racehat. Det är smärtan hos ett undertryckt folk, som ljuder ur min mun, från ett folk, som i dag suckar under edert ok, liksom ni suckat under vårt.

"Gudarnes skymning" har brutit in öfver oss. Ni ären herrarne, vi slafvarne.

Hvad står oss då åter?

Skola vi kasta oss i armarne på Rom? Skola vi "gå till Canossa" och lägga alla vetenskapens eröfringar för påfvens fötter? Det vore ett tungare steg än det Luther tog i Wormns. Skola vi sälla oss till de protestantiske skenheliga och hyckla religionshat? Lika omöjligt.

Den "frisinnade" tidningspressen är stängd för oss, ty ni ha förstått att monopolisera den! Ja, sjelfva den heliga friheten är ett judemonopol! Hon måste lämpa sig efter sociala judiska dogmer.

Och jag anser det derföre vara min pligt att frikalla till och med min *förläggare* från allt moraliskt ansvar för denna skrift, för detta *resignationens pronunciamento*, för att sätta honom i säkerhet för de judiske segrarnes hämndlusta.

En ropandes röst i öknen har låtit sig höra och har blott och bart fastställt faktiska förhållanden, oomkullstötliga sanningar.

Må vi finna oss i det oundvikliga, som icke kan ändras.

Det lyder:

Finis Germaniæ.

Åtskilliga tidningar hafva ansett denna skrift som "ett litet mästerverk i statistiskt hänseende" och som "ett ingalunda oviktigt inlägg i Wicksellska frågan", vidare, att hon "af de många skrifter, som utkommit i Wicksellska frågan, intar ett framstående rum", att "det lilla häftet är värdt all uppmärksamhet af menniskovännen", m. m. i samma anda. Wi anföra i sin helhet

Upsala-Posten den 28 maj 1880: "Hvad som genast fäster uppmärksamheten på denna skrift är det märkliga, att hennes innehåll utgör ett föredrag af en så ansedd läkare som doktor *Charles R. Drysdale*, hvilken vi erinra oss som vice president vid den internationella helsovårdskongressen i Paris 1878; - vidare att herr Drysdale hållit detta sitt föredrag inför en så ansedd samling af åhörare som ledamöterna i *Medical Society* i London, samt ändtligen att dessa åhörare applåderade hans föredrag, hvartill kommer, att föredraget jemte den med anledning deraf hållna diskussionen återgifvits af så framstående tidskrifter som den engelska *The Lancet*, och den franska *Journal des Economistes*. - I afseende på innehållet är det företrädesvis de rikhaltiga och upplysande statistiska uppgifterna, som tilldraga sig uppmärksamhet. Dessa äro också utförda med en allsidighet och från så väl valda synpunkter för den upplysning, som åsyftas, att vi ej kunna erinra oss förut halva i något på svenska utgifvet statistiskt arbete sett något motsvarande."

Några inlägg i Wicksellska frågan, af -m. 50 öre. Författarens syfte med sin skrift anger han vara tvåfaldigt: "dels ville jag", säger han, "försöka att i och för den grundliga diskussion af Wicksellska frågan, som väl är att vänta, ställa henne i en riktigare belysning, på det man i synnerhet måtte lägga märke till att bringa klarhet öfver de delar af henne, som för litet hvar äro dunkla, och om hvilka man verkligen kan hafva olika mening; dels ville jag ock hålla fram nödvändigheten att med kraft, insigt och en bestämd plan gripa sig an med arbetet att bättra våra institutioner, seder, åsigter m. m. i deras helhet".

Ur en tidning meddelas följande yttrande:

»Författaren af ofvan nämnda lilla häfte tyckes godkänna Wicksells slutsatser, ehuru han ej uttryckligen säger det. Han vill äfven förekomma en överbefolkning, och skapa ett samhälle, hvarest hvar och en har utsigt att kunna lefva och vara lycklig, der ingen lätting finnes och därför ingen heller behöfver öfveranstänga sig, der åtta timmars arbete förskaffar rikligt uppehälle och tillfälle att förädla själen. Förf. anger de medel, som skola leda till detta mål, främst bland dem en sann kristendom. Ej den skenkristendom, som nu är den rådande hos 99 af 100, utan den kristendom, som genomtränger både vilja och handling. Angående förf:s tankar och förslag i öfrigt hänvisa vi till det lilla arbetet, som nog äfven drar sitt strå till stacken.»

"N:o 2 af *"Bidrag till frågan om överbefolkningen"*:

Om orsakerna till arbetslönernas förändringar och om hjälpmedal mot låga löner. Af *Stuart Mill*. Öfversättning från engelskan. Pris 75 öre.

"Med anledning af den dagens brinnande fråga, som här i Sverige nyligen väckts, och som äfven inom det öfriga Europa med rätta tilldrager sig samtidens uppmärksamhet, har öfversättaren velat bringa till allmänhetens kännedom senare tidens störste nationalekonoms åsigter i detta ämne. Och detta kan så mycket mera lända till frågans utredning, som Mill med filosofens tankeskärpa förenar statsmannens praktiska blick, egenskaper, som han på ett i ögonen fallande sätt i detta sitt arbete ådagalägger. Ehuru Englands förhållanden närmast afses, äro dock de sanningar, som här uttalas, tillräckligt allmängiltiga för att ega sin tillämpning på vårt eget land liksom, öfverhufvud taget, på alla europeiska länder."

Efter en tidning meddelas:

Frågan om öfverbefolkningen och hvad som skall göras - mot en tilltagande fattigdom bland arbetarne tränger sig allt mera - tvingande och bekymmersam - på snart sagdt hvarje medborgare. De hjälpmedel mot det onda, som framhållas af den engelske nationalekonomen och filosofen Stuart Mill, hvilkens verk äro beundrade för sin tankeskärpa, logiska konsekvens och klarhet, äro derföre väl värda att lägga märke till, begrundas och behjertas af hvar och en, som har sina ögon så mycket öppna, att han inser, att något på allvar måste göras mot det onda, som redan förefinnes, och det ännu värre, som hotar.

Svar till mina granskare af *Knut Wicksell*. Med ett tillägg: Om Ny-Malthusianismens nuvarande ställning och utsigter i Europa. 1 krona.

Af de anmälningar af detta arbete, tidningarna innehållit, meddela vi följande:

Upsala-Posten den 20 dec. 1880: »Var hr Wicksells första skrift märklig och sådan, att hon ej kunde förfela att vinna allmän uppmärksamhet, är hans nu utgifna det icke mindre. För vår del sätta vi den senare öfver den förra såsom ett väl öfvertäckt och genomarbetadt opus, hvilket också ögonskenligt kostat författaren ojemförligt mera tid och möda än det förra. Hvad i det framstälts mera som en öfvertygelse och åsigt, har i *svaret* blifvit omsorgsfullt stödt och kringgårdadt med alla de skäl, som gerna kunnat stå författaren till buds, och framställningen härutinnan är gjord med en grundlighet, omsigt och talang, som gör boken, hvilka åsigter läsaren än i saken må hysa, i hög grad underhållande och pikant. Detta tillsammans med författarens lyckliga framställningssätt gör, att här man en gång börjat läsningen af boken, lägger man icke gerna bort henne, förr än man hunnit till slut.

För den, som ej dess närmare tagit reda på »granskarnes» framställning och har denna i minnet, skall det vid läsningen af hr Wicksells *svär* alltid synas, som afginge han afgjort med segern. Att han sjelf härom är lifligt öfvertygad. finner man lätt af tonen i det hela, hvilken oafsedt all ögonskenlig humanitet är käck och frimodig - såsom det höfves en man, hvilken strider för en levande öfvertygelse - och någon gång öfverlägsen på ett sätt, som nog måste stöta den det gäller.»
